

กระตาคำตอบ วิชา หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา
(Principle Theories and Practices of Educational Administration)

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

อาจารย์ ศ.ดร. สมาน อัสวภูมิ

ชื่อ-สกุล นักศึกษา นายปรีชา ทองมา เลขที่ 6630117205

คำถาม

การระบาดของโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อทุกคนและกิจกรรมต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งองค์การทางการศึกษาด้วย และแม้ว่าสถานศึกษาทุกระดับจะพยายามปรับตัวและแก้ไขปัญหาล่าสุดแล้ว แต่ก็ยังเกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอย Learning Loss ทั่วโลก ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องหาทางแก้ไขต่อไป ถ้าท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษาแห่งหนึ่ง ท่านจะมีแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องนี้อย่างไร

คำตอบ

จากสภาพการณ์ของปัญหาโรคระบาดใหม่ ส่งผลให้ผู้คนที่ตกค้างและเปลี่ยนวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา โดยเฉพาะในด้านจัดการศึกษามีผลกระทบทุกมิติทั้งระบบการบริหารจัดการ การปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา ผู้เรียนปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนเปิดการเรียนการสอนในที่ตั้ง นักเรียนส่วนมากต้องเรียนรู้อยู่ที่บ้าน เรียนผ่านระบบออนไลน์ เป็นเวลานาน ขาดการกำกับตนเองในการเรียนรู้ทำให้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นของผู้เรียนลดลง ได้แก่ Reading-ความสามารถในการอ่านออก อ่านจับใจความได้ Writing- ความสามารถเขียนได้ สื่อสารให้คนอื่นเข้าใจ Arithmetics-มีทักษะการคำนวณ คิดแบบนามธรรม ทั้งสามทักษะนี้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้หรือที่นิยมเรียกทั่วไปว่า 3R นอกจากนี้ยังมีทักษะที่ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญอีกหลายทักษะ เช่น ทักษะชีวิต ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์และการปฏิบัติ ด้านสุขภาพจิตและภาวะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม เป็นต้น

จากภาวะถดถอยของผู้เรียนมีสาเหตุจากการจัดการศึกษาขององค์การไม่มีคุณภาพ แก้ปัญหาช้าทำให้เกิดปัญหาสะสม ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ขาดทักษะด้านสารสนเทศ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สถานศึกษาขาดนวัตกรรมที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ไม่เกิดประสิทธิผลทางการเรียนรู้กับผู้เรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยในการส่งเสริมการเรียนรู้
ให้กับผู้เรียน

แนวทางในการบริหารการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะการณ์เรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) ในระดับมัธยมศึกษา ใช้กระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นวงจรบริหารงานคุณภาพ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) จุดเด่นคือเป็นกระบวนการที่ทำซ้ำได้เรื่อย ๆ จนกลายเป็น วงจร (Cycle) แนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นมาช่วงปี 1950's โดยมีตาแห่งการควบคุมคุณภาพสมัยใหม่ ดร.วิลเลียม เอ็ดเวิร์ดส์ เดมมิง ซึ่งพัฒนามาจาก วอลเตอร์ เอ ชิวฮาร์ต โดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM: School-Based Management Tasks) ซึ่งหลักการสำคัญในการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่หน่วยปฏิบัติการให้มากขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจให้สถานศึกษา มีอิสระในการบริหารจัดการตนเองอย่างมีอิสระภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดดูแลด้านนโยบายและมาตรฐาน มีองค์กรอิสระคอยตรวจสอบด้านคุณภาพ มีมาตรฐานการจัดการศึกษามุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา ลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่บริหารงานแบบ (SBM) บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน ผู้บริหารมีการบริหารงานแบบเกื้อหนุน มีการพัฒนาทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง (Whole School Approach) ผู้นำมีการกระตุ้นบุคลากรในโรงเรียน การบริหารเชิงกลยุทธ์ เน้นการแก้ปัญหาได้ทันการ เน้นการทำงานเป็นทีม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียนอย่างเต็มที่ ประเมินผลทั้งระบบ (Input , Process ,Output)

จากแนวทางการดำเนินงาน ประกอบกับหลักการบริหารมีรายละเอียดของการดำเนินการแก้ปัญหาภาวะการณ์เรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) ในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นของการวางแผน (Plan)

1. กำหนดนโยบายการแก้ปัญหาภาวะการณ์เรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) เป็นวาระเร่งด่วน
2. กำหนดผู้รับผิดชอบ โดยมอบหมายให้กลุ่มบริหารงานวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจ ให้รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ และคณะดำเนินงาน หรือกัน เพื่อจัดทำโครงการ โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา

ของผู้เรียนรายบุคคล แบ่งระดับของปัญหาออกเป็นระดับ มากสุด ถึง น้อย และไม่มีปัญหา คีษารวมรวมข้อมูล กระบวนการในการแก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน

3. แต่งตั้งคณะดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 3.1. คณะกรรมการวิเคราะห์สภาพปัญหา มีหน้าที่ในการศึกษาปัญหา ด้านผู้เรียน (Learner) โดยให้สำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับทักษะ สมรรถนะและ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แนวทางการการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) จากครูและผู้ปกครอง
- 3.2. คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหาการถอดถอนทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 3.3. คณะกรรมการนิเทศกำกับติดตาม มีหน้าที่ กำกับการดำเนินงาน ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจคณะทำงาน เสริมแรงในรูปแบบต่างๆ
- 3.4. คณะกรรมการด้านงบประมาณ มีหน้าที่ควบคุมการใช้จ่าย งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 3.5. คณะกรรมการด้านสื่อและเทคโนโลยี มีหน้าที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้การดำเนินงานสะดวกราบรื่น
- 3.6. คณะกรรมการประสานงานผู้ปกครอง มีหน้าที่ประสานขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง ติดตามสอบถามข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียน
- 3.7. คณะกรรมการประเมินผลและรายงานผล มีหน้าที่กำหนดช่วงระยะเวลาของการประเมินและรายงานเป็นระยะ เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนางานให้ทันการณ์

4. ประชุมคณะกรรมการในแต่ละด้านอย่างน้อย 3 ครั้งเพื่อชี้แจงกรอบ แนวทางการดำเนินงาน สร้างความตระหนักและความเข้าใจในเป้าหมาย ร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติ (Do)

1. ปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยคณะกรรมการดำเนินงาน (ครูผู้สอน) ดังนี้
  - 1.1. วิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนในรายวิชาที่ตนเองสอน โดย จำแนกออกเป็นด้านทักษะ สมรรถนะ (การอ่าน การเขียนและการ

คิดคำนวณ) และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจัดทำ
แผนการจัดการแก้ปัญหาเชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการของชุมชนวิชาชีพ PLC (Plan ของครู)

1.2. จัดกิจกรรมตามแผน ครูคอยอำนวยความสะดวก เสริมแรง ช่วย
แนะนำวิธีการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด (Do)

1.3. ครูผู้สอนตรวจสอบประเมินผลด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย รายงานให้ผู้
เรียนทราบเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป (Check)

1.4. ครูร่วมถอดบทเรียนการแก้ปัญหาเพื่อแลกเปลี่ยน และกลับมา
ปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมและดำเนินการตามข้อ 1.1-1.4 อีกครั้ง
(Act)

2. ประธานงานผู้ปกครอง ดำเนินการประชุมสร้างความเข้าใจและหาจุดร่วม
ในการพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้ปกครองรับรู้ถึงระดับสภาพปัญหาของผู้เรียน มีค
วามตระหนักรู้และร่วมรับผิดชอบกับการแก้ปัญหาร่วมกัน ประสานงานกับ
ครูผู้สอนเพื่อให้ข้อมูลการส่งเสริมผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนอยู่ที่บ้าน
3. ผู้บริหารควบคุมการดำเนินงานของคณะทำงานด้านต่าง ๆ คอยอำนวยความสะดวก
ตัดสินใจ ส่งเสริมในเรื่องที่ผู้รับผิดชอบไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ตรวจสอบ
สอบรายงานการดำเนินการในด้านต่าง ๆ จากคณะกรรมการ

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบ (Check)

คณะกรรมการนิเทศกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน คอยให้กำลังใจเสริม
แรง แนะนำวิธีการ ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นแบบอย่างหรือต้นแบบในการแก้ปัญหาที่มี

ประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นมีส่วนร่วม (Act)

ร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงาน ในประเด็นที่ทำได้ดีและสิ่งที่จะต้องดำเนินการ
ปรับปรุงเพื่อนำกลับมาปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อ ๆ โดยการกลับมาดำเนินการตาม
ขั้นตอนที่ 1-4

สรุป แนวทางการดำเนินงานแก้ปัญหาในเชิงระบบได้ว่า

1. ตัวป้อน (Input)

- a. แผนการดำเนินงานของครู
- b. ผู้เรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระบบที่แตกต่างกัน
- c. กิจกรรมการแก้ปัญหาในแต่ละทักษะ
- d. สื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี
- e. รูปแบบของการวัดผลประเมินผล

2. กระบวนการ (Process)

- a. การควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหาร
- b. การนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ
- c. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- d. การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้
- e. การเสริมแรงให้กำลังใจผู้เรียน
- f. การรายงานพัฒนาการให้ผู้เรียนรับรู้เพื่อการพัฒนาตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน
- g. การกำกับดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง

3. ผลลัพธ์ (Output)

- a. ระดับการพัฒนาของผู้เรียนรายบุคคล มีพัฒนาการเรียนรู้ดีขึ้น

4. การตอบกลับ (Feed Back)

- a. ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้นิเทศ สะท้อนการรับรู้ ความพึงพอใจ ในแต่ละด้านเพื่อการปรับปรุงระบบ

ขอขอบพระคุณครับ

บันทึกขอเสนอแนะของอาจารย์

.....
.....
.....